

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ЖИТОМИРСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Житомирського економіко-
гуманітарного інституту

Катерина ШАФРАНОВА

«02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.10 ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Освітньо-професійна програма Менеджмент
(назва освітньої програми)

освітнього рівня бакалавр
(назва освітнього рівня)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності(тей))

Житомирський економіко-гуманітарний інститут
(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 4 (120)

Форма підсумкового контролю: залік

Житомир – 2024 рік

Робоча програма з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю знань 07 Управління та адміністрування
спеціальністю 073 Менеджмент освітньої програми «Менеджмент»

«27» серпня 2024 року. 46 с.

Розробник:

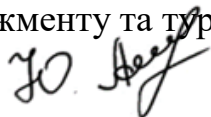
доцент кафедри менеджменту та туризму, к.е.н. Колдовський А.В.

Викладач:

доцент кафедри менеджменту та туризму, к.е.н. Колдовський А.В.

Протокол від «02» лютого 2024 року № 6

В.о. завідувача кафедри менеджменту та туризму

(Юлія ДИВИНСЬКА)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«27» серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

(назва освітньої програми)

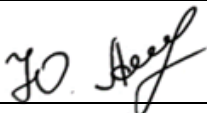
«27» серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

(Катерина ШАФРАНОВА)

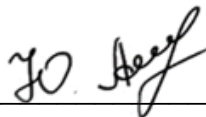
ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри	27.08.2024			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=10560>.

Робочу програму перевірено

В.о. завідувача кафедри

(Юлія ДИВИНСЬКА)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	8
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
4.1. Анотація дисципліни.....	9
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	17
4.2.1. Тематичний план.....	17
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	19
4.3. Форми організації занять.....	20
4.3.1. Теми семінарських занять.....	20
4.3.2. Індивідуальні завдання.....	20
4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	20
4.3.3.1. Тематика ІНДЗ (Індивідуальне навчально-дослідне завдання).....	21
4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти	23
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	25
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	25
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.....	25
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	25
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	29
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	30
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру..	31
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	32
6.4. Оцінка за заліку: шкала оцінювання національна та ECTS.....	32
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	33
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	33
6.7. Орієнтовний перелік питань до заліку	33
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	36
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю.....	36
7.2. Глосарій (термінологічний словник).....	37
7.3. Рекомендована література.....	44
7.4. Інформаційні ресурси.....	44
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	45

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Вид дисципліни <u>обов'язкова</u> (обов'язкова чи за вибором здобувача освіти)	
	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u> (шифр і назва)	Цикл підготовки професійний (загальний чи професійний)	
Модулів – 2	Спеціалізація <u>непередбачена</u> (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальна навчально-дослідна робота _____ проєкт _____ (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 120		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача освіти – 5 Відсоток аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 37,0% для заочної форми здобуття освіти – 20%	Освітній / освітньо-професійний ступінь: <u>Бакалавр</u>	Лекції	
		30 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	4 год
		Лабораторні	
		- год	- год
		Самостійна робота	
		50 год	84 год
		ІНДЗ: 26 год	
		Вид семестрового контролю: залік	

ПРИМІТКА. Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти. Аудиторне навантаження заочної форми становить: 1-2 курси навчання ОС «бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти; 3-4 курси ОС «бакалавр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції).

Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у майбутніх менеджерів системи знань з організації та функціонування фінансів на макрорівні як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання: вивчення загальнофінансового механізму; класифікація фінансових проблем, які виникають у державі на сучасному етапі розвитку; застосування основних положень теорії фінансів до обґрунтування напрямків розв'язання вказаних проблем; знання та використання макроекономічних фінансових показників; управління фінансами в державі; формування фінансових фондів різного рівня управління та призначення; фінансове регулювання ринкових відносин на сучасному етапі їх створення; вплив фінансів на зовнішньоекономічну діяльність країни.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати: сутність та функції фінансів, грошей і кредиту; склад фінансової та грошової системи, а також фінансового механізму; структуру податкової та бюджетної системи, фінансового ринку, грошової маси; джерела формування фінансових ресурсів держави, підприємств та домогосподарств; основні форми та показники виміру інфляції; форми і види кредиту; призначення та функції центрального банку, комерційних банків та спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

вміти: вільно орієнтуватись у теоретичних та практичних проблемах фінансової системи; аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та іноземному фінансовому ринку; прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин; обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 13. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

СК 12. Здатність аналізувати і структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансові відносини на макрорівні, методи їх регулювання та особливості розвитку на сучасному етапі.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу

Тема 1. Сутність та призначення фінансів

Поняття фінансів. Історичні етапи становлення та розвитку фінансів. Передумови виникнення фінансів. Необхідність фінансів в умовах ринкової економіки. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси – вартісна категорія. Макро- і мікрорівні вивчення фінансів.

Специфічні сфери фінансів: державні фінанси; фінанси господарських одиниць; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Загальна характеристика цих сфер.

Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і національного доходу. Об'єктивна необхідність розподільчої функції фінансів, її визначальне значення для здійснення економічної політики держави. Сутність контрольної функції фінансів, її прояв в організації контролю за розподілом частини валового внутрішнього продукту по відповідних фондах та їхньому витрачання за цільовим призначенням.

Поняття фінансових ресурсів. Централізовані фінансові ресурси. Децентралізовані фінансові ресурси. Джерела їх формування.

Тема 2. Фінансова система України

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи: фінанси підприємств, об'єднань, організацій, державний бюджет, місцеві бюджети, страхування, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси населення, фінансовий ринок.

Фінансова політика - складова економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Основні напрямки фінансової політики.

Стратегія і тактика фінансової політики України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Формування фінансового механізму в умовах ринкової економіки. Роль фінансового механізму у реалізації фінансової політики

держави. Фінансове управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їх функції. Права і обов'язки Міністерства

Фінансів України, Державної податкової служби України, Державного казначейства України та їх структурних підрозділів у регіонах щодо оперативного управління фінансами. Автоматизовані системи управління фінансами

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час ринкових зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, методи фінансового контролю. Державні та недержавні органи фінансового контролю.

Аудит - незалежний фінансовий контроль.

Шляхи підвищення дієвості фінансового контролю.

Правове регулювання фінансових відносин.

Фінансове право. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 3. Державний бюджет

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Значення державного бюджету у господарському механізмі держави.

Бюджет як економічна категорія. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин.

Бюджет як основний фінансовий план держави.

Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Особливості держбюджету на поточний рік. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит. Причини виникнення бюджетного дефіциту, допустимі межі та джерела його покриття.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Місцеві бюджети України. Функції місцевих бюджетів. Зведений бюджет: сутність та призначення.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми й організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації. Бюджетні позички, порядок їх видачі і погашення. Взаєморозрахунки між бюджетами.

Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Бюджетне планування, його завдання, методи і принципи. Виконання державного бюджету.

Тема 4. Державні доходи

Поняття та економічний зміст державних доходів. Фактори, що впливають на масштаби державних доходів.

Джерела доходів централізованих та децентралізованих державних фінансових ресурсів.

Принципи організації системи доходів бюджету, їх класифікація.

Розмежування доходів між ланками бюджетної системи.

Структура доходів Державного бюджету. Доходи, що отримуються відповідно до законодавства про податки, збори і обов'язкові платежі, а також від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України, а також проценти та дивіденди, нараховані на частку майна, що належить державі в майні господарських товариств. Гранти і дарунки у вартісному обрахунку. Міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів.

Податкові надходження та їх значення у системі доходів бюджету. Державні позики та емісійний дохід.

Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.

Місце централізованих цільових фондів в економічному та соціальному розвитку держави. Об'єктивна необхідність їх створення.

Доходи державних підприємств та організацій - складова державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Тема 5. Державні видатки

Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету.

Порядок фінансування державних капітальних вкладень. Методи фінансового контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних асигнувань.

Державні видатки на соціальний захист населення і соціальну сферу. Видатки на індексацію доходів і заробітної плати працівників бюджетних установ.

Склад і структура державних видатків у соціально-культурній сфері, особливості її фінансування.

Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. Видатки, що здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення та їх об'єднань. Видатки, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського підпорядкування Автономної Республіки Крим і міст обласного значення та враховуються при визначенні обсягу між бюджетних трансфертів. Видатки, що здійснюються з бюджетів Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів та враховуються при визначенні обсягу між бюджетних трансфертів. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу між бюджетних трансфертів.

Сутність та види між бюджетних трансфертів. Трансферти, які надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

Дотація вирівнювання бюджетам міст Києва та Севастополя, міст республіканського Автономної Республіки Крим, міст обласного значення і районним бюджетам.

Дотація вирівнювання бюджету Автономної Республіки Крим та обласним бюджетам.

Кошти, що передаються до Державного бюджету України місцевих бюджетів.

Між бюджетні трансферти між місцевими бюджетами.

Субвенція з державного бюджету України місцевим бюджетам на здійснення програм соціального захисту.

Субвенція на компенсацію втрат доходів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок наданих державою податкових пільг.

Тема 6. Податкова система

Сутність, призначення та функції податків. Класифікація податків.

Принципи оподаткування. Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту.

Основні види податків та механізм їх обчислення.

Загальнодержавні податки: їх структура та порядок встановлення. Склад місцевих податків та зборів і порядок їх встановлення. Законодавство України про місцеве оподаткування. Основні види податків та механізм їх обчислення.

Характеристика елементів податку.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Методи побудови податкових систем.

Права і відносини власності як база встановлення податків. Особливості оподаткування різних суб'єктів господарювання.

Податкова політика: поняття та її напрямки.

Мета податкового менеджменту, його об'єкт та суб'єкти.

Державна податкова служба, склад податкової служби України. Законодавство про податкову службу в Україні. Організаційна структура та функції державної податкової адміністрації. Податкова міліція - завдання, функції, підпорядкування.

Змістовий модуль 2. Процес здійснення та реалізації фінансової діяльності

Тема 7. Державний кредит

Сутність і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливості використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств і організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу у державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних та регіональних потреб.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Види цінних паперів держави, їх характеристика.

Емісія державних цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів та ін.

Поняття державного боргу. Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Джерела погашення державного боргу.

Управління державним боргом. Загальна характеристика заходів у сфері управління державним боргом.

Поняття рефінансування державного боргу.

Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Тема 8. Державні цільові фонди

Сутність та роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Трансформація функцій державних фондів в умовах перехідної економіки. Нормативно-законодавче регламентування державних цільових фондів в Україні.

Класифікація державних цільових фондів. Економічні та соціальні державні цільові фонди.

Сутність та значення соціального захисту населення України на сучасному етапі. Принципи соціального страхування.

Напрямки удосконалення механізмів регулювання соціального захисту населення України.

Пенсійне забезпечення - складова соціального захисту. Специфіка пенсійних відносин в Україні. Джерела формування та напрямки фінансування коштів державного Пенсійного фонду.

Роль системи соціального захисту безробітних в розв'язанні соціально-економічних проблем в Україні. Механізм управління грошовими потоками Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Перспективи реформування системи соціального захисту безробітних.

Державне регулювання охорони навколишнього середовища. Державні цільові фонди місцевих органів влади. Валютні та резервні фонди місцевих органів влади.

Тема 9. Фінанси підприємств

Поняття підприємництва. Види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.

Поняття фінансів підприємств. Місце фінансів підприємств у фінансовій системі країни.

Структура фінансових відносин, що мають місце на підприємстві.

Поняття і структура майна підприємства. Основні засоби, оборотні засоби, їх особливості. Порядок формування майна підприємства.

Поняття фінансових ресурсів підприємства.

Поділ джерел формування фінансових ресурсів підприємства на власні та залучені. Структура власних і залучених фінансових ресурсів підприємства. Особливості власних фінансових ресурсів підприємства.

Особливості залучених фінансових ресурсів підприємства.

Поняття фондів, що утворюються на підприємстві, їх види: статутний фонд, резервний фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці та інші.

Грошові надходження підприємств; їх структура та класифікація.

Економічний зміст прибутку, його склад. Фактори формування прибутку. Розподіл і використання прибутку підприємства.

Інвестиційна діяльність на підприємствах, її наслідки. Інноваційна діяльність підприємств.

Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту на підприємстві.

Зв'язок фінансового менеджменту на підприємстві з фіскальною та грошово-кредитною політикою держави.

Форми взаємозв'язку фінансового менеджменту з окремими сегментами та інститутами фінансового ринку.

Фінансове планування на підприємствах: зміст, мета, завдання.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності та видів діяльності. Фінанси комерційних підприємств. Особливості організації фінансів некомерційних установ і організацій. Фінанси громадських організацій і доброчинних фондів.

Тема 10. Фінанси населення

Поняття фінансів населення.

Фінансові ресурси населення.

Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на поділ доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощаджень.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація.

Гранична схильність до споживання.

Гранична схильність до заощаджень.

Класифікація заощаджень населення.

Порядок формування фінансового портфеля фізичної особи та особливості формування споживчого портфеля фізичної особи.

Портфель нагромадження.

Сутність інвестиційного портфеля та його структура. Прямі інвестиції, позичковий капітал, ануїтет, інвестиційно-фондовий портфель.

Заощадження населення як джерело інвестиційних ресурсів у країні. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.

Тема 11. Страхування

Економічна необхідність, сутність та функції страхування. Страховий фонд як джерело покриття збитків від страхових випадків. Суб'єкти страхових відносин: страховики, страхувальники.

Галузі страхування: особисте, майнове, страхування відповідальності. Сутність, принципи обов'язкового та добровільного страхування.

Взаємозв'язок соціального та особистого страхування. Медичне страхування. Здоров'я громадян як об'єкт медичного страхування.

Види майнового страхування.

Необхідність та зміст страхування відповідальності.

Ризик у підприємництві та необхідність його страхування. Види підприємницьких ризиків.

Співстрахування та перестрахування: зміст та функції.

Сутність, структура та суб'єкти страхового ринку. Внутрішня система та зовнішнє середовище страхового ринку. Ліцензування страхової діяльності.

Формування та перспективи розвитку страхового ринку України.

Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин

Необхідність, суть та способи державного регулювання економіки. Сутність, завдання фінансового регулювання економіки країни. Використання фінансових важелів у державному регулюванні економіки (податкова політика, бюджетне регулювання, державні дотації, субсидії, амортизаційні відрахування, державний кредит, страхування та ін.

Роздержавлення та приватизація: суть і завдання. Фінансові проблеми роздержавлення і приватизації.

Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення. Зарубіжний досвід приватизації та роздержавлення, можливості його використання.

Фінансовий ринок. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу та перерозподілу коштів. Роль фінансових ринків у ринковій економіці.

Функції фінансового ринку. Перебіг вільних фінансових фондів (заощаджень) в інвестиції.

Склад фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів.

Місцеві, регіональні, національні, міжнародні фінансові ринки. Первинний та вторинний ринки.

Суб'єкти фінансового ринку.

Суб'єкти операцій на ринку цінних паперів.

Емітенти цінних паперів; компанії, товариства, підприємства та держава в особі національного уряду і місцевих органів обігу управління.

Покупці цінних паперів: індивідуальні та інституціональні інвестори (юридичні особи). Діяльність пенсійних та ощадних фондів; страхових компаній, інвестиційних фондів та компаній, банків, довірчих товариств та інших фінансово-кредитних установ на ринку цінних паперів.

Фінансові інститути ринку.

Фінансові посередники. Види фінансових посередників: депозитні установи, банки, ощадні установи, контрактні установи, пенсійні фонди;

страхові компанії, інвестиційні фонди, дилери і брокери. Функції фінансових посередників.

Роль національного банку на ринку державних цінних паперів.

Операції з цінними паперами комерційних банків.

Тема 13. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як частина загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Вплив оподаткування на обсяг та структуру експортно-імпортних операцій.

Фінансовий механізм зовнішньоекономічних відносин. Фінанси спільних підприємств та міжнародних господарських об'єднань. Іноземні інвестиції: поняття, значення та види.

Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит та його форми. Комерційний кредит та банківський кредит: сутність, призначення та види. Класифікація міжнародних кредитів.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність та види. Структура валютної системи. Валютна політика держави. Валютне регулювання в Україні: поняття, напрямки та суб'єкти. Валютний ринок. Валютні обмеження та валютні кліринги.

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні організації. Необхідність їх утворення, мета функціонування, роль у міжнародних фінансових відносинах. Міжнародний валютний фонд. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Банк міжнародних розрахунків.

Дисципліна, вивчення якої обов'язково передусім дисципліні: «Економічна теорія».

Міжпредметні зв'язки: дисципліна «Фінанси, гроші та кредит» тісно пов'язана з теоретичними і практичними проблемами економіки, фінансів та інших дисциплін.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу															
Тема 1. Сутність призначення фінансів	10	2		2		2	4	10	2				2	6	AP: + CP: +
Тема 2. Фінансова система України	9	2		1		2	4	8					2	6	AP: + CP: +
Тема 3. Державний бюджет	9	2		1		2	4	8					2	6	AP: + CP: +
Тема 4. Державні доходи	9	2		1		2	4	10			2		2	6	AP: + CP: + МК: +
Тема 5. Державні видатки	9	2		1		2	4	9	1				2	6	AP: + CP: +
Тема 6. Податкова система	9	2		1		2	4	8					2	6	AP: + CP: + МК: +
Разом за змістовним модулем I	55	12		7		12	24	53	3		2		12	36	
Модуль II															
Змістовий модуль 2. Процес здійснення та реалізації фінансової діяльності															
Тема 7. Державний кредит	9	2		1		2	4	21	1				2	6	AP: + CP: +
Тема 8. Державні цільові фонди	11	4		1		2	4	19					2	6	AP: + CP: +
Тема 9. Фінанси підприємств	9	2		1		2	4	20			2		2	6	AP: + CP: +
Тема 10. Фінанси населення	9	2		1		2	4	17					2	6	AP: + CP: +
Тема 11. Страхування	9	2		1		2	4	17	2				2	6	AP: + CP: +

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин	9	2		1		2	4	17					2	9	AP: + CP: +
Тема 13. Фінанси у зовнішньоеконо мічній діяльності	9	4		1		2	2	17					2	9	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем II	65	18		7		14	26	67	3		2		14	48	
Усього годин	120	30		14		26	50	120	6		4		26	84	

Примітки: *AP* – аудиторна робота, *CP* – самостійна робота, *ІНДЗ* – індивідуальне завдання., *МК* -модульний контроль

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни

«Фінанси, гроші та кредит»

Разом: 120 год, лекції – 30 год, практичні заняття – 14 год, самостійна робота – 76 год, підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
Назва модуля	Теоретичні засади курсу						Процес здійснення та реалізації фінансової діяльності						
Кількість балів за модуль	12						14						
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекцій	Сутність та призначення фінансів	Фінансова система України	Державний бюджет	Державні доходи	Державні видатки	Податкова система	Державний кредит	Державні цільові фонди	Фінанси підприємств	Фінанси населення	Страхування	Фінансові форми регулювання ринкових відносин	Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності
Теми практичних занять													
Самостійна робота	6						7						
Тести	5						5						
ІНДЗ	15												
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (6 бали)												
Підсумковий контроль	Залік (30 балів)												

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу		
1	Тема 1. Сутність та призначення фінансів	2
2	Тема 2. Фінансова система України	1
3	Тема 3. Державний бюджет	1
4	Тема 4. Державні доходи	1
5	Тема 5. Державні видатки	1
6	Тема 6. Податкова система	1
Змістовий модуль 2. Процес здійснення та реалізації фінансової діяльності		
7	Тема 7. Державний кредит	1
8	Тема 8. Державні цільові фонди	1
9	Тема 9. Фінанси підприємств	1
10	Тема 10. Фінанси населення	1
11	Тема 11. Страхування	1
12	Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин	1
13	Тема 13. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності	1
Разом		14

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Підготовка та проведення презентації на тему: «Фінансово-грошова система країни (будь-яка країна на вибір)».
2. Розв'язання ситуаційних задач.
3. Розв'язання тестових завдань.

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (дослідження у вигляді реферату)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

4.3.3.1. Тематика ІНДЗ

1. Стратегія і тактика фінансової політики України на сучасному етапі.
2. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми й організація.
3. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
4. Міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів.
5. Державні позики та емісійний дохід.
6. Місце централізованих цільових фондів в економічному та соціальному розвитку держави.
7. Видатки, що здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення та їх об'єднань.
8. Субвенція з державного бюджету України місцевим бюджетам на здійснення програм соціального захисту.
9. Об'єктивна необхідність податкової системи.
10. Особливості оподаткування різних суб'єктів господарювання.
11. Організаційна структура та функції державної податкової адміністрації.
12. Податкова міліція – завдання, функції, підпорядкування.
13. Загальна характеристика заходів у сфері управління державним боргом.
14. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.
15. Актуальні питання функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні.
16. Роль системи соціального захисту безробітних в розв'язанні соціально-економічних проблем в Україні.
17. Державне регулювання охорони навколишнього середовища.
18. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності та видів діяльності. Фінанси комерційних підприємств.
19. Особливості організації фінансів некомерційних установ і організацій.
20. Фінанси громадських організацій і доброчинних фондів.
21. Заощадження населення як джерело інвестиційних ресурсів у країні.
22. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.
23. Ризик у підприємництві та необхідність його страхування. Види підприємницьких ризиків.
24. Формування та перспективи розвитку страхового ринку України.
25. Роздержавлення та приватизація: суть і завдання.
26. Фінансові проблеми роздержавлення і приватизації.
27. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні фінансові ринки. Первинний та вторинний ринки.
28. Роль національного банку на ринку державних цінних паперів.
29. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні організації.
30. Міжнародний валютний фонд.
31. Міжнародний банк реконструкції та розвитку.
32. Банк міжнародних розрахунків.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
7	Презентація ІНДЗ	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
13 – 15	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
8-12	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
4-7	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
0-3	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного виконання</i>

4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність та призначення фінансів	4
2	Тема 2. Фінансова система України	4
3	Тема 3. Державний бюджет	4
4	Тема 4. Державні доходи	4
5	Тема 5. Державні видатки	4
6	Тема 6. Податкова система	4
7	Тема 7. Державний кредит	4
8	Тема 8. Державні цільові фонди	4
9	Тема 9. Фінанси підприємств	4
10	Тема 10. Фінанси населення	4
11	Тема 11. Страхування	4
12	Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин	4
13	Тема 13. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності	2

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні засади курсу			
Тема 1. Сутність та призначення фінансів	Самостійна робота	1	I-III
Тема 2. Фінансова система України	Самостійна робота	1	III-V
Тема 3. Державний бюджет	Самостійна робота	1	V - VI
Тема 4. Державні доходи	Самостійна робота	1	VII - VIII
Тема 5. Державні видатки	Самостійна робота	1	V - VIII
Тема 6. Податкова система	Самостійна робота	1	IX-XV
Всього: 24 год	Всього: 6 балів		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Процес здійснення та реалізації фінансової діяльності			
Тема 7. Державний кредит	Самостійна робота	1	I-III
Тема 8. Державні цільові фонди	Самостійна робота	1	III-V
Тема 9. Фінанси підприємств	Самостійна робота	1	V - VI
Тема 10. Фінанси населення	Самостійна робота	1	VII - VIII
Тема 11. Страхування	Самостійна робота	1	V - VIII
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин	Самостійна робота	1	IX-XV
Тема 13. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності	Самостійна робота	1	IX-XV
Всього: 26 год	Всього: 7 балів		
Разом: 50 год	Разом: _13_ балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: ситуаційні вправи, тестові завдання, вирішення задач.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із сучасною літературою та підручниками; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються спеціальні інклюзивні методи навчання:

- ✓ метод використання цифрового наративу (цифрові тексти, презентації, розповіді, розміщені на блогах, відеокліпи, ігрові квести та ін.);
- ✓ методи забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат);
- ✓ методи структурування навчальної інформації за фреймовою моделлю (сегменти у визначеній послідовності виводяться на екран і супроводжуються поясненнями з розкриттям змісту кожного фрейму інформації);
- ✓ методи самостійної роботи (індивідуальна робота та діяльність у групах і парах) базуються на освоєнні певної частини матеріалу за допомогою різних дидактичних і технічних засобів (наочного матеріалу, підручників,

SMART-технологій (мережевих, мобільних, інформаційних технологій; робота в групах, парах використовується на етапах повторення або закріплення (запам'ятовування, застосування) матеріалу).

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовуються для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами та порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами слуху

Для здобувачів освіти з вадами слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має ваду слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з вадами слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовлення.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з руховими порушеннями

Здобувачі освіти з руховими порушеннями, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн-платформи дозволяють здобувачам освіти з руховими порушеннями навчатися без необхідності фізично перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди

або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голівки).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг виконаних письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із двох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов’язкові							
1.1. Робота на практичному занятті	2	6	12	7	14		
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	1	6	6	7	7		
1.3. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15				15		
1.4 Виконання модульної роботи	6		6				
1.5. Виконання тестових завдань	5	1	5	1	5		
Разом		-	29	-	41	-	
Максимальна кількість балів за обов’язкові види роботи: 70							
II. Вибіркові (на вибір здобувача освіти)							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.2. Участь у науковій студентській конференції	10						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи:							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 70							

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за іспит: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	B C	<i>добре</i>
21 – 29	<i>задовільно</i>	3	D E	<i>задовільно</i>
11 – 20	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 10		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	30	100
3	3	3	3	3	14	3	3	3	3	3	3	23		

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття фінансів.
2. Необхідність фінансів в умовах ринкової економіки.
3. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису.
4. Державна фінансова політика та форми її проведення.
5. Способи проведення фінансової політики.
6. Дисконтна та дивізійна політика.
7. Бюджет як економічна категорія. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин.
8. Бюджет як основний фінансовий план держави.
9. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів.
10. Поняття та економічний зміст державних доходів.
11. Фактори, що впливають на масштаби державних доходів.
12. Джерела доходів централізованих та децентралізованих державних фінансових ресурсів.
13. Класифікація видатків бюджету.
14. Порядок фінансування державних капітальних вкладень.
15. Методи фінансового контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних асигнувань.
16. Сутність, призначення та функції податків.
17. Класифікація податків.
18. Принципи оподаткування.
19. Сутність і значення державного кредиту.
20. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти.
21. Об'єктивна необхідність і можливості використання державного кредиту.
22. Класифікація державних цільових фондів.
23. Економічні та соціальні державні цільові фонди.
24. Сутність та значення соціального захисту населення України на сучасному етапі.
25. Поняття підприємництва. Види підприємств.
26. Організаційно-правові форми підприємств.
27. Поняття фінансів підприємств. Місце фінансів підприємств у фінансовій системі країни.
28. Поняття фінансів населення.
29. Фінансові ресурси населення.
30. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.
31. Економічна необхідність, сутність та функції страхування.
32. Страховий фонд як джерело покриття збитків від страхових випадків.
33. Суб'єкти страхових відносин: страховики, страхувальники.

- 34.Необхідність, суть та способи державного регулювання економіки.
- 35.Сутність, завдання фінансового регулювання економіки країни.
- 36.Використання фінансових важелів у державному регулюванні економіки
- 37.Поняття зовнішньоекономічної діяльності.
- 38.Форми та види зовнішньоекономічної діяльності.
- 39.Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
- 40.. Відмінні ознаки фінансів.
- 41.Призначення та роль фінансів.
- 42.Організаційні основи функціонування фінансової системи.
- 43.Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
- 44.Формування фінансового механізму в умовах ринкової економіки.
- 45.3.Роль фінансового механізму у реалізації фінансової політики держави.
- 46.Фінансове управління фінансами.
- 47.Об'єкти і суб'єкти управління.
- 48.Система фінансових планів.
- 49.Причини виникнення бюджетного дефіциту, допустимі межі та джерела його покриття.
- 50.Бюджетний устрій і бюджетна система.
- 51.Місцеві бюджети України. Функції місцевих бюджетів.
- 52.Зведений бюджет: сутність та призначення.
- 53.Фактори, що впливають на масштаби державних доходів.
- 54.Джерела доходів централізованих та децентралізованих державних фінансових ресурсів.
- 55.Принципи організації системи доходів бюджету, їх класифікація.
- 56.Розмежування доходів між ланками бюджетної системи.
- 57.Структура доходів Державного бюджету.
- 58.Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу між бюджетних трансфертів.
- 59.Сутність та види між бюджетних трансфертів.
- 60.Трансферти, які надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорний конспект лекцій; методичні вказівки; орієнтовна тематика реферативних досліджень, творчих робіт, повідомлень; ілюстративні матеріали; запитання і завдання до іспиту; завдання для проведення комплексної контрольної роботи (ККР).

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- наявність навчально-методичної літератури в електронному, друкованому форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Акредитив – умовне грошове зобов'язання, прийняте банком за дорученням платника для проведення платежу одержувачу коштів, який представляє документи, що відповідають умовам акредитива.

Аналіз фінансового стану – оцінка результатів фінансової діяльності суб'єкта господарювання та ефективності використання ним капіталу.

Банківська депозитна ставка відсотка – відсоток, який виплачується власнику депозиту банком за тимчасове користування даними ресурсами.

Банківська система – сукупність різних видів кредитних організацій (комерційних банків і небанківських кредитних організацій), що функціонує в даній країні в рамках грошово-кредитного механізму і на основі відповідного національного банківського законодавства.

Банківська ставка позичкового відсотка – відносна величина платежів за користування позиковим капіталом за певний період часу, де одним із суб'єктів кредитних відносин виступає банківська організація.

Банківський нагляд – розробка і використання вимог до систем управління ризиками та капіталом кредитних організацій, внутрішнього контролю, а також перелік кваліфікаційних вимог до посад керівного складу, що відповідає за внутрішній контроль, управління ризиками та внутрішній аудит.

Бюджет – форма освіти і витрачання грошових коштів, призначених для фінансового забезпечення завдань і функцій держави та місцевого самоврядування.

Бюджетний кредит – кошти, які надаються бюджетом іншому бюджету бюджетної системи, юридичній особі, іноземній державі на поворотній і платній основі.

Валютна політика (політика валютних інтервенцій) – сукупність операцій центрального банку, пов'язаних із купівлею-продажем центральним банком іноземної валюти на валютному ринку з метою впливу на курс національної валюти, а також на сукупний попит і пропозицію грошових коштів.

Вексель – письмове боргове зобов'язання встановленої форми, що дає векселедержателю право після закінчення терміну, зазначеного у векселі, вимагати від векселедавця сплати вказаній у векселі суми.

Витрати бюджету – виплачені з бюджету грошові кошти, за винятком коштів, що спрямовуються на фінансування дефіциту бюджету.

Готівково-грошовий обіг – певна частина грошового обороту, в рамках якого враховується тільки готівкова форма грошей при виконанні ними функцій засобу обігу і засобу платежу.

Гроші – специфічна форма вартості, яка має властивість загальної обмінності.

Грошова емісія – процес створення і надходження в грошовий оборот різних платіжних засобів, результатом якого є зростання грошової маси.

Грошова маса – 1) ліквідний підхід: сукупність засобів, що загальноприйнято і законно використовуються як засоби не тільки звернення і платежу, а й засоби збереження вартості; 2) трансакційний підхід: сукупність засобів, які загально прийнято використовувати як кошти і які виконують функцію грошей як засобу обігу.

Грошова мультиплікація – емісія безготівкових грошових коштів, яка відбувається при зростанні грошової бази на одну грошову одиницю країни.

Грошовий агрегат – показник, що відображає сукупність грошових коштів із властивим їм ступенем ліквідності.

Грошовий оборот – процес безперервного руху грошей, що виконують функції засобу обігу і платежу.

Грошово-кредитна політика – сукупність заходів, що здійснюються регулюючим органом з метою забезпечення стабільності національної грошової одиниці та стабільності грошово-кредитного та фінансового ринків.

Депозитна політика – регулювання обсягів грошових потоків між комерційними банками і центральним банком, що дозволяє впливати на обсяги вільних резервів у комерційних банків.

Депозитні гроші – гроші, що створюються в процесі депозитних операцій банків; включають банківські вклади і кошти на спеціальних розрахункових рахунках, які переводяться з одного рахунку на інший шляхом списання і зарахування.

Державні фінанси – грошові відносини з приводу формування і використання державних фінансових ресурсів.

Дисконтна політика – сукупність операцій із рефінансування центральним банком комерційних банків шляхом надання останнім ліквідності під заставу цінних паперів.

Дотації – міжбюджетні трансферти, що надаються безповоротно і безоплатно без встановлення напрямку і (або) умов їх використання.

Доходи бюджету – кошти, що надходять до бюджету, за винятком коштів, що є джерелами фінансування бюджетного дефіциту.

Еволюційна концепція виникнення грошей трактує походження грошей через об'єктивні процеси протистояння товарів-еквівалентів.

Економічна незалежність – відсутність контролю з боку уряду над активними і пасивними операціями центрального банку (емісія грошових знаків, позичкові операції центрального банку, операції з іноземною валютою і т.д.).

Економічний закон – стійкий взаємозв'язок між економічними процесами, в основі якого лежать усталені відносини між економікою і суб'єктами.

Електронні гроші – грошові кошти, попередньо надані фізичною особою оператору електронних грошей для подальшого переказу грошових коштів без відкриття банківського рахунку на підставі розпорядження, переданого за допомогою персоніфікованого або не персоніфікованого електронного засобу платежу.

Закон економічної межі кредитування – кредит може використовуватися тільки в межах економічних кордонів, які визначаються темпами зростання сукупного суспільного продукту, структурою кредитних ресурсів, особливостями кругообігу фондів.

Закон збереження позиченої вартості – будь-яка вартість, яка була позичена або підлягає позиченню, повинна бути повернена позичальником кредитору при збереженні своєї функціональної цінності.

Закон зворотності – будь-яка вартість, яка була позичена або підлягає позиченню, повинна бути повернена позичальником кредитору.

Закон зростання кредитної вартості – будь-яка вартість, яка була позичена, повернеться до кредитора з приростом.

Закон рівноваги між вільними і позиченими коштами – не можна позичити коштів більше, ніж є у вільному користуванні у кредитора.

Закони кредиту – внутрішні взаємозв'язки, що забезпечують цілісність кредиту як системи відносин, з одного боку, і тотожність кредиту самому собі – з іншого.

Закономірність концентрації кредиту – взаємозв'язок законів поділу праці, зростання продуктивності праці, концентрації капіталу та економії часу.

Закономірність поступального розвитку кредитної сфери – взаємозв'язок економічних законів економії часу, законів попиту і пропозиції з кредитною сферою.

Закономірність циклічного руху кредиту – процес специфічного руху кредиту, що характеризується послідовною і стійкою зміною підвищувальних і понижувальних фаз руху.

Закономірності кредиту – стійкі істотні зв'язки всередині кредитної сфери, а також взаємозв'язок кредиту з іншими сферами економіки.

Збір – обов'язковий внесок, сплата якого є однією з умов вчинення відносно платника збору юридично значущих дій державними органами або органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами.

Інкасо – банківська операція, при реалізації якої банк на підставі розрахункових документів за дорученням клієнта проводить операцію з отримання від платника платежу.

Казенне установа – це державна або муніципальна установа, що надає державні (муніципальні) послуги (виконує роботи) і (або) виконує державні (муніципальні) функції з метою реалізації повноважень органів державної влади (місцевого самоврядування), фінансове забезпечення діяльності якого здійснюється за рахунок коштів відповідного бюджету на підставі бюджетного кошторису.

Класична банкнота – вексель на банкіра, за яким векселедержатель міг отримати повноцінні гроші.

Кредит – процес руху позиченої кредитором позичальнику цінності на засадах повернення.

Кредитна система – сукупність різних кредитних організацій і порядок взаємозв'язку їх із іншими суб'єктами економіки.

Кредитно-депозитна мультиплікація – процес випуску грошей комерційними банками в господарський оборот за допомогою кредитування позичальників і створення або поповнення депозитних рахунків кредитними грошима.

Кредитні гроші – знаки вартості, в основі яких лежить кредит і кредитні відносини.

Кредитор – сторона відносин, передає позичальникові в тимчасове користування об'єкт позичені.

Купівельна спроможність грошей – здатність грошей обмінюватися на товари і послуги.

Межі кредиту – певні лінії, в рамках яких кредит зберігає свої сутнісні властивості, а вимоги об'єктивних законів руху кредиту виконуються.

Межі кредитування визначають кредитну угоду або сукупність кредитних угод на момент часу t , в рамках яких вимоги законів кредиту (повернення, збереження вартості) дотримуються.

Межі руху кредиту відображають зміну від моменту часу t до $t + 1$ кількості кредитних угод, приречених на успіх.

Мінова вартість – цінність використання блага як засіб обміну.

Моніторинг – сукупність заходів, методів, прийомів і способів систематичного спостереження за використанням фінансових ресурсів суб'єктами фінансового контролю та їх фінансовим станом.

Муніципальні фінанси – грошові відносини з приводу формування і використання муніципальних фінансових ресурсів.

Нагляд – метод фінансового контролю, який є сукупністю контрольних заходів у формі періодичних спостережень за фінансовими операціями суб'єктів господарювання.

Натуральна форма господарювання – процес здійснення економічних відносин на основі натурального обміну товарами, що носив випадковий і обмежений характер, в умовах первісно-общинного ладу.

Незалежність центрального банку – відсутність прямого, постійного і безпосереднього контролю з боку уряду та інших органів державної влади над цілями і діями центрального банку.

Номінальні доходи домогосподарства – сума всіх доходів у вигляді нарахованої заробітної плати, пенсій, допомог, виграшів, відсотків по вкладах і т.п.

Облікова ставка відсотка (процентна ставка рефінансування) – ставка відсотка, за якою монетарна влада (центральної, резервні банки) надають надану вартість комерційним банкам і яку сплачують останні при погашенні позики.

Обстеження – форма аналізу окремих сторін фінансової діяльності організації з метою ідентифікації стану фінансів, а також потенційних напрямків розвитку ситуації.

Об'єкти управління фінансами – сукупність фінансових відносин з приводу формування грошових накопичень, грошових доходів і їх

використання відповідними суб'єктами (суб'єктами господарювання, органами державної влади).

Операції на відкритому ринку – операції з купівлі-продажу цінних паперів центральним банком за свій рахунок з метою управління обсягом ліквідності, що звертається на грошовому і кредитному ринках.

Операція РЕПО – угода, що складається із двох частин: продажу та подальшої купівлі цінних паперів через певний термін за заздалегідь встановленою ціною.

Паперові гроші – грошові знаки, знаки вартості, замітники повноцінних грошей. У паперових грошей відсутня внутрішня товарна вартість, в цьому сенсі дана форма грошей виступає в ролі представника товарної вартості металевих грошей.

Платіжне доручення – розпорядження власника рахунку (платника) обслуговуючому його банку перевести певну грошову суму на рахунок одержувача коштів, відкритий у цьому або іншому банку.

Платіжний оборот – безперервний процес руху грошей та інших платіжних засобів, в рамках якого вони виступають як засіб платежу.

Податок – обов'язковий, індивідуально безвідплатний платіж, що стягується з організацій і фізичних осіб у формі відчуження належних їм на праві власності, господарського відання або оперативного управління грошових коштів з метою фінансового забезпечення діяльності держави і (або) муніципальних утворень.

Позичальник – сторона відносин, яка отримує від кредитора у тимчасове користування об'єкт позичені.

Позичковий відсоток – плата за тимчасове користування позиченої позичальникові вартості, що встановлюється кредитором.

Раціоналістична концепція виникнення грошей трактує походження грошей як результат суб'єктивного суспільної угоди про використання якоїсь цінності товарно-речової форми як засіб обміну.

Реальні грошові доходи – відносний показник, обчислений шляхом ділення індексу номінального розміру грошових доходів населення на індекс споживчих цін за відповідний часовий період.

Резервна політика – сукупність вимог, згідно з якими у комерційних банків виникає необхідність розміщення мінімальних резервів на рахунках центрального банку.

Символічна цінність – індивідуальна цінність, приписувана суб'єктом речі.

Споживча вартість – цінність від використання блага за прямим призначенням.

Ставка відсотка – відносна величина платежів за користування позиковим капіталом за певний період часу.

Субсидії – 1) міжбюджетні трансферти, що надаються з метою співфінансування видаткових зобов'язань, що виникають при виконанні повноважень органів державної влади або органів місцевого самоврядування; 2) метод фінансового регулювання, що передбачає передачу бюджетних

коштів безоплатно і безповоротно юридичним особам, індивідуальним підприємцям, фізичним особам-виробникам товарів, робіт, послуг з метою відшкодування недоотриманих доходів і (або) відшкодування витрат у зв'язку з виробництвом (реалізацією) товарів, виконанням робіт, наданням послуг; 3) кошти, що надаються з бюджетів бюджетної системи бюджетним і автономним установам на фінансове забезпечення виконання ними державного або муніципального завдання, розраховані з урахуванням нормативних витрат на надання державних (муніципальних) послуг і нормативних витрат на утримання майна.

Суб'єкти управління фінансами – сукупність структур, які здійснюють управління фінансами.

Сукупні доходи домогосподарства – загальна сума доходів, одержуваних домогосподарствами з усіх джерел як у грошовій, так і в натуральній формах, включаючи вартість безкоштовних і пільгових послуг, що надаються органами освіти, охорони здоров'я, культури, соціального обслуговування тощо

Сутність – внутрішній зміст, сукупність специфічних властивостей, властивих даному і тільки даному процесу, явищу, предмету, що відрізняє його від інших і при цьому зберігається в усьому різноманітті проявів даного процесу, явища, предмета.

Тезаврація – накопичення в готівковій грошовій формі або у формі дорогоцінних металів і виробів із них.

Товарна форма господарювання – процес стійких обмінних відносин, що припускає виробництво товарів для їх обміну, а не споживання, як у випадку натуральної форми.

Товарно-металеві гроші – справжні чи реальні гроші, основою яких є специфічний товар, наділений не тільки номінальною вартістю, але й реальною.

Управління фінансами – сукупність заходів, спрямованих на досягнення стабільності діяльності економічних і фінансових агентів і оптимального управління рухом фінансів на макро- і мікроекономічному рівнях.

Фінанси – економічні відносини з приводу формування і використання фінансових ресурсів організацій, домогосподарств, держави і муніципальних утворень.

Фінанси організацій – відносини з приводу формування і використання фінансових ресурсів організацій.

Фінансове планування – процес планування витрат і доходів суб'єкта управління фінансами на основі використання різних джерел фінансової інформації.

Фінансове прогнозування – результат сукупності науково-дослідних заходів, спрямованих на вивчення потенційних перспектив руху і розвитку фінансів різних рівнів, на основі якого висуваються припущення і формуються мотивовані судження про масштаби і напрямки перспективного використання фінансових ресурсів у майбутньому.

Фінансові ресурси – грошові кошти, що знаходяться у власності або розпорядженні організацій, домогосподарств, держави або муніципалітетів.

Фінансовий вексель – документальне відображення акту позиченої грошової суми.

Фінансовий контроль – сукупність заходів, що здійснюються органами державної влади, уповноваженими органами щодо забезпечення нагляду та контролю фінансових і пов'язаних з ними аспектів діяльності господарюючих суб'єктів.

Фінансовий прогноз – результат вивчення перспектив розвитку фінансового середовища, що характеризується імовірнісним і варіативним характером.

Чек – це письмове розпорядження чекодавця своєму банку сплатити на користь чекодержателя певну грошову суму в готівковій формі або за допомогою переказу на поточний рахунок.

Швидкість обороту грошей – це кількість оборотів, що здійснюється грошима за певний проміжок часу при обслуговуванні економічних трансакцій (угод купівлі-продажу).

7.3. Рекомендована література

Основна

1. Голюк В.Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. К., 2017. 340 с.
http://management.fmm.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/05/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96_%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82_2017.pdf.
2. Лелюк Н.Є. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент) / Н. Є. Лелюк ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 186 с.
<https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%A4/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8,%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%20%D0%9B%D0%B5%D0%BB%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D.%D0%84..pdf>.
3. Світлична В.Ю. Гроші і кредит : підручник / В. Ю. Світлична ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2fmb_finansy/Hroshchi-ta-kredyt-2020.pdf.
4. Щетинін А.І. Гроші та кредит : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с. Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси». https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2fmb_finansy/Shchetynin-A.I.-Hroshi-ta-kredyt.pdf.

Додаткова

1. Koldovskyi, A. (2024). Architectural frameworks for financial transformation in Ukraine. *Development Management*, 23(2), 25-37. <https://doi.org/10.57111/devt/2.2024.25>.
2. Koldovskyi, A. The advancement of digital currencies and its implications, surprising effects, and policy suggestions // Механізм забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 19 травня 2023 року. Харків.
3. Koldovskiy, A. Ukraine's financial future: cbdc and the evolution of banking infrastructure. VIII міжнародна науково-практична конференція. 154-157. 2024. <https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-2024.pdf>.

4. Колдовський, А., & Тарчинець, О. (2023). Оцінка інвестиційного потенціалу України в сучасних. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, 4(50), 16-24. <https://doi.org/10.55643/ser.4.50.2023.536>.
5. Koldovskiy, A., Titarchyk, D. Innovative investment strategies: the role of ai and management synergy in financial sector transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІЇВ. 2024. 68-70 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
6. Koldovskiy, A. (2023). The effect of innovation resource management and bank competition on firm innovation output in Ukraine. *Global Scientific and Academic Research Journal of Economics, Business and Management*. PP. 23-30.
7. Koldovskiy, A., Morozyuk, V. Optimizing risk management: integrating ai technologies for financial sector digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІЇВ. 2024. 65-68 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
8. Koldovskiy, A. (2024). The impact of strategic infrastructure transformation on global financial management. *Digital Economy and Sustainable Development: Emerging Trends in Finance, Accounting, Management and Social & Behavioral Sciences* (pp. 33-36).
9. Koldovskiy, A., Chernyak, M. Strategic management of ai in the financial sector: driving digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІЇВ. 2024. 62-64 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
10. Koldovskiy, A., Smyk, V. Data governance and compliance: balancing ai implementation with management practices in financial services. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІЇВ. 2024. 60-62 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
11. Koldovskiy, A. (2023). The advancement of digital currencies and its implications, surprising effects, and policy. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/materialy-conf-19-05-23p.pdf#page=236>.
12. Koldovskiy, A. (2023). IMPACT OF NEW CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCIES ON MACROECONOMIC STABILITY. XI INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE «ECONOMICAL AND SOCIAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINE AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY». Т 1, pp. 12-14.
13. Mazur, V., Koldovskiy, A., Ryabushka, L., Yakubovska, N. (2023). The formation of a rational model of management of the construction companies capital structure. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6(53), 128–144. (Scopus)
14. Koldovskiy, A. (2023). Adaptive security frameworks for safeguarding CBDCS using artificial intelligence. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/44406/1/TDMNPK_Finansova%20arkhitektonika%20ta%20stsenarii%20konkurentnykh%20modelei%20rozvytku_2023-212-214.pdf.

15. Leonav, Y., Fedirko, N., Bradul, O., Yunatskyi, M., Koldovskiy, A. (2024). Effectiveness of mechanisms of anti-corruption management in modern conditions. *Journal of interdisciplinary*, 2024, pp. 45-50. (Web of Science)
16. Guley, A., Koldovskiy, A. (2023). Digital Currencies of Central Banks (CBDC): Advantages and Disadvantages. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 7(4), 54-66.
17. Koldovskiy, A. (2023). AI-DRIVEN CBDCS, UNLOCKING TRANSFORMATIVE. THE ECONOMY TODAY: CHALLENGES OF MODELING AND MANAGEMENT. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/19306/1/conf2023.pdf#page=152>.
18. ARTEM KOLDOVSKIY, KATERYNA SHAFRANOVA (2024). INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE FINANCIAL SECTOR: PATHWAYS TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT. https://api.teadmus.org/storage/published_books/monthly_thesis_book_10_2024/book.pdf.
19. Koldovskiy, A. (2023). Impact of the market capitalization of blockchain-based cryptocurrencies. *Collection of scientific papers DUIT. Series "Economics and Management"*, 2023. Bun. 53.
20. Koldovskiy, A. Innovative convergence: AI-driven transformations in CBDCs . Abstracts of the 11th Annual Entrepreneurship and Innovation Conference (October 5, 2023) "YOU HAVE BEEN REPLACED BY AI" p. 21. <https://conference.euas.eu/2023/wp-content/uploads/2024/02/ConferenceProceedings2023.pdf>.
21. Koldovskiy, A. (2023). Prerequisites and implementation of the digital currency. *Journal of Economics and Management. Southwestern university "Neophite Rilsky"*. PP. 126-138.
22. Koldovskiy, A. Digitalization and its impact on the financial infrastructure and system of ukraine. *Міжнародний форум EFBM 3.0 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Від відновлення до зростання» Київський національний університет імені Тараса Шевченка*, 2024, P. 70 – 74.
23. Kuzior, A., Koldovskiy, A., & Rekunen, I. (2024). Optimizing financial market stability through AI-based risk management. *Materials Research Proceedings*, 45, 223–231. (Scopus)
24. Koldovskiy, A. The impact of strategic infrastructure transformation on global financial management. *Digital Economy and Sustainable Development: Emerging Trends in Finance, Accounting, Management and Social & Behavioral Sciences*. PP. 33-36. 2024.
25. Shafranov, K., Navolska, N., Koldovskiy, A. (2024). Navigating the digital frontier: a comparative examination of Central Bank Digital Currency (CBDC) and the Quantum Financial System (QFS). *SocioEconomic Challenges*, 8(1), 90-111. [https://doi.org/10.61093/sec.8\(1\).90-111.2024](https://doi.org/10.61093/sec.8(1).90-111.2024).
26. Koldovskiy, A. (2024). Strategic infrastructure transformation: Revolutionizing financial sector management for enhanced success. *Acta*

Academiae Beregsasiensis. Economics, 5(5), 323–332.
<https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-323-332>.

27. Колдовський А.В., Шафранова К.В. Цифрові інновації у формуванні та управлінні туристичними продуктами та послугами. VI Міжнародної науково-практичної конференції Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи. 33-36. 2024.

7.4. Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44464.
2. Офіційний сайт Державної митна служба України. Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. Режим доступу: <http://www.ucci.org.ua/ua/main.html>.
8. Офіційний сайт Міжнародної торгової палати. Режим доступу: <http://www.iccwbo.org/>.
9. Офіційний сайт Світового Банку в Україні. Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
10. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org/external/data.htm>.
11. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку. Режим доступу: <http://www.oecd.org/>.
12. Офіційний сайт ЮНКТАД. Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>.
13. Офіційний сайт Світового економічного форуму. Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	ноутбук	проектор, крейда
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, ноутбук	приміщення аудиторного фонду, простір для ІНДЗ